

ΤΟΥ **Αντώνη Δραγανίγου**

Αναγκαία πλευρά μιας επαναστατικής τακτικής

Στην εισήγηση «Θέσεις για την παγκόσμια κατάσταση και τα καθήκοντα της Κομμουνιστικής Διεθνούς» (έγινε από τον Τρότσκι) η κατάσταση αποτυπωνόταν έτσι: «στον χρόνο που μεσολάβησε ανάμεσα στο 2ο και στο 3ο Συνέδριο της Κομμουνιστικής Διεθνούς μια σειρά εξεγέρσεις και αγώνες της εργατικής τάξης καταλήγουν σε μερική ήττα (προέλαση του Κόκκινου Στρατού στην Βαρσοβία τον Αύγουστο του 1920, κίνημα του ιταλικού προλεταριάτου τον Σεπτέμβρη του 1920, εξέγερση των γερμανών εργατών τον Μάρτη του 1921). Η πρώτη μεταπολεμική περίοδος διακρίνεται από το στοιχείο της επιθετικής φύσης του, την σημαντική ασάφεια των μεθόδων και των σκοπών του και τον εξαιρετικό πανικό που είχε καταλάβει τις κυρίαρχες τάξεις. **Η περίοδος αυτή μπορεί να θεωρηθεί ότι σε μεγάλο βαθμό έχει πια περάσει**». (Από το “3η Διεθνής, τα 4 πρώτα Συνέδρια», εκδ. Εργατική Πάλη σελ. 240).

Η αιτία για αυτές τις ήττες, σύμφωνα με την εισήγηση, ήταν ο ρόλος της σοσιαλδημοκρατίας και των αντιδραστικών συνδικάτων, που παρέμειναν μέχρι το τέλος **πιστοί στη σωτηρία του καπιταλισμού**, δίνοντας στην αστική τάξη την ευκαιρία να αρχίσει την ένοπλη αντεπανάστασή της με τις πρώιμες φασιστικές ορδές να εμφανίζονται στη Γερμανία, στην Ιταλία, τις ΗΠΑ και αλλού.

Από την άλλη πλευρά η «σταθεροποίηση» ήταν «σχετική». Η πρώιμη καπιταλιστική ανάπτυξη της πρώτης μετά τον πόλεμο διετίας είχε περάσει, οι ιμπεριαλιστικοί ανταγωνισμοί για τα βάρη του πολέμου εκτινάχθηκαν στο έπακρο, οδηγώντας σε νέα βάρη την εργατική τάξη και τους λαούς και, τέλος, το κύρος της Οκτωβριανής Επανάστασης και η επίδραση της σοβιετικής εξουσίας ήταν στα ύψη αποτελώντας έναν μόνιμο, παγκόσμιας σημασίας, επαναστατικό παράγοντα. ✖

Για να εκτιμήσει κανείς την πολιτική του Ενιαίου Μετώπου (στο εξής ΕΜ) πρέπει, λοιπόν, να εξετάσει σε ποιες συνθήκες εμφανίστηκε, ποιες ήταν οι προϋποθέσεις της, πως συνδέεται με τη συνολική πολιτική των επαναστατικών δυνάμεων την περίοδο εκείνη, ποια ήταν τα βασικά της στοιχεία και, τέλος, πως μπορεί να υπάρξει δημιουργική αξιοποίησή της στο σήμερα.

Η πολιτική του «Ενιαίου Μετώπου» διατυπώθηκε συστηματικά στο 3ο Συνέδριο της Κομμουνιστικής Διεθνούς (ΚΔ), που πραγματοποιήθηκε από τις 22 Ιουνίου έως τις 12 Ιούλη του 1921 στην Μόσχα, πάνω σε μια καμπή του παγκόσμιου επαναστατικού κινήματος. Το πρώτο επαναστατικό κύμα μετά τον πόλεμο είχε περάσει με μια σειρά σημαντικές ήττες για το προλεταριάτο. Ο καπιταλισμός είχε εισέλθει σε μια περίοδο «σχετικής σταθεροποίησης».

Σύνθημα ενότητα και αγώνας

Στις συνθήκες αυτές το καθήκον που έθετε η Διεθνής ήταν αυτό της **προετοιμασίας για τη νικηφόρα έκβαση της επανάστασης**, στα νέα επερχόμενα κύματα της, οικοδομώντας τις προϋποθέσεις **που δεν υπήρξαν στο πρώτο κύμα: μια ισχυρή προλεταριακή πρωτοπορία σε στενή σχέση με την πλειοψηφία της εργατικής τάξης**.

Στην εισήγηση «**Θέσεις πάνω στην τακτική**» (Καρλ Ράντεκ) το ζήτημα τίθεται ως εξής:

«Πώς θα κερδίσουμε **την πλειοψηφία της εργατικής τάξης με την πλευρά του κομμουνισμού** και πώς θα οργανώσουμε **το πιο δραστήριο τμήμα του προλεταριάτου για την επερχόμενη πάλη για τον κομμουνισμό...** Το 3ο Συνέδριο της ΚΔ ξαναπιάνεται ξανά με το ζήτημα των τακτικών που πρέπει να ακολουθηθούν σε μια περίοδο επαναστατικών εξελίξεων, σε μια ολόκληρη σειρά χωρών, καθώς έχουν δημιουργηθεί πολλά μεγάλα Κομμουνιστικά Κόμματα, που ωστόσο **δεν έχουν πάρει πουθενά στα χέρια τους την πραγματική ηγεσία των εργατικών μαζών στον πραγματικά επαναστατικό αγώνα**» (ό.π., σελ. 258).

Το Συνέδριο κατέληξε σε τρία βασικά συνθήματα, διατύπωσε δηλαδή μια τακτική με τρεις βασικές πλευρές, που **μόνο στην ενότητά τους μπορεί κανείς να τις κατανοήσει**. Στην τελική «Έκκληση της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΚΔ προς τους προλετάρους όλων των χωρών» διατυπώνονται έτσι: (ό.π., σελ. 369-371).

Σύνθημα πρώτο: «Προς τις μάζες» «Δεν θα νικήσουμε αυτούς τους προδότες (σημ. την σοσιαλδημοκρατία και την συνδικαλιστική γραφειοκρατία) με θεωρητικά επιχειρήματα για την δημοκρατία και την δικτατορία, αλλά αν ασχοληθούμε με τα ζητήματα του ψωμιού, του μεροκάματου, του ρουχισμού και της στέγασης των εργατών... Η πρώτη μεγάλη μάχη για την ηγεσία... είναι η μάχη για την ηγεσία του συνδικαλιστικού κινήματος: **ο αγώνας εναντίον της αντεργατικής Διεθνούς του Άμστερνταμ και υπέρ της Κόκκινης Συνδικαλιστικής Διεθνούς.**»! (ό.π.).

Σύνθημα δεύτερο: «Προχωρούμε μπροστά σε νέες και σπουδαίες μάχες. Εξοπλιστείτε για τον επόμενο αγώνα». «...Η παγκόσμια επανάσταση πλησιάζει. Όλο το υπόβαθρο του παγκόσμιου καπιταλισμού καταρρέει. Το δεύτερο σύνθημα του 3ου Παγκόσμιου Συνεδρίου της ΚΔ προς τους προλετάρους όλου του κόσμου είναι τούτο: **«Προχωρούμε μπροστά σε νέες και σπουδαίες μάχες. Εξοπλιστείτε για τον επόμενο αγώνα».** (ό.π.σελ. 369). Η προετοιμασία για επαναστατικό αγώνα με την αστική τάξη... Να το δεύτερο σύνθημα μάχης της ΚΔ.

«Οικοδομήστε το ενιαίο αγωνιστικό προλεταριακό μέτωπο». Αυτό ήταν το **τρίτο σύνθημα του Συνεδρίου**. Με τα λόγια της «Έκκλησης»: **«Η παγκόσμια μπουρζουαζία εξοπλίστηκε ως τα δόντια... Η ΚΔ πρέπει να αντιτάξει το δικό της σχέδιο δράσης απέναντι στην στρατηγική της μπουρζουαζίας.** Απέναντι στα χρηματοκιβώτια του παγκόσμιου κεφαλαίου που χρησιμοποιεί τους πάνοπλους ληστούσυμμορίτες του ενάντια στο οργανωμένο προλεταριάτο, η ΚΔ διαθέτει ένα σίγουρο όπλο: **τις μάζες του προλεταριάτου, το ενιαίο μέτωπο του προλεταριάτου...**» (ό.π., σελ 370).

Άρα στην **πολιτική αντίληψη του 3ου Συνεδρίου της ΚΔ το ΕΜ αποτελούσε μια πλευρά της επαναστατικής τακτικής** για την κατάκτηση της εργατικής πλειοψηφίας ενάντια στην αστική τάξη και τον ρεφορμισμό («προς τις μάζες»), για την διεξαγωγή του επαναστατικού αγώνα με τρόπο νικηφόρο («εξοπλιστείτε για τον επόμενο αγώνα...»).

Αυτή η λογική διαπερνά σαν κόκκινη κλωστή όλες τις πλευρές της τακτικής του Ενιαίου Μετώπου, δηλαδή το πρόγραμμα, το ζήτημα της ενότητας της εργατικής τάξης, και τις πολιτικές σχέσεις της ΚΔ με τα ρεφορμιστικά ρεύματα.

Πρώτα από όλα το πρόγραμμα. Περιεχόμενο της πολιτικής πρότασης του 3ου Συνεδρίου ήταν όχι το μίνιμουμ πρόγραμμα των ρεφορμιστών, αλλά το αναγκαίο «μεταβατικό» πρόγραμμα της εργατικής τάξης.

Στην εισήγησή του «Θέσεις πάνω στην τακτική» (Ράντεκ) αναφέρεται: «...τα κομμουνιστικά κόμματα δεν προτείνουν κανένα μίνιμουμ πρόγραμμα που θα χρησιμεύσει στην ενίσχυση και την βελτίωση των κλονιζόμενων θεμελίων του καπιταλισμού. Η καταστροφή αυτού του συστήματος παραμένει ο κύριος σκοπός τους. ...τα κομμουνιστικά κόμματα δεν πρέπει να ασχολούνται με την βιωσιμότητα και την ανταγωνιστική ικανότητα της καπιταλιστικής βιομηχανίας, αλλά με την φτώχεια του προλεταριάτου, που

δεν μπορεί και δεν πρέπει να γίνει άλλο ανεχτή». Και ολοκληρώνει: «Στην θέση του μίνιμουμ προγράμματος των κεντριστών και των ρεφορμιστών, η ΚΔ τοποθετεί τον αγώνα για τις συγκεκριμένες διεκδικήσεις του προλεταριάτου, διεκδικήσεις που, στο σύνολό τους, αμφισβητούν την αστική εξουσία, οργανώνουν το προλεταριάτο και χαράσσουν τα διάφορα στάδια της πάλης για την προλεταριακή δικτατορία» (3η Διεθνής..., σελ. 269).

Θεμέλιο της πολιτικής του «ΕΜ» ήταν το ζήτημα της ενότητας της εργατικής τάξης. Η περίοδος μετά τον πόλεμο χαρακτηριζόταν από μια ραγδαία άνοδο των συνδικαλισμένων εργατών –έτσι που το σύνολο σχεδόν της εργατικής τάξης ήταν συνδικαλισμένοι, (σήμερα συνδικαλισμένο είναι το 6% των εργατών στον ιδιωτικό τομέα), την δημιουργία νέων μορφών εργατικής οργάνωσης (εργατικά συμβούλια) και την σφοδρή σύγκρουση με την 2η και την 2 1/2 Διεθνή που έχτισαν την κίτρινη συνδικαλιστική διεθνή του Άμστερνταμ για να ελέγξουν και να διατηρήσουν σε αντεπαναστατική κατεύθυνση τον μηχανισμό των συνδικάτων.

Πάγια θέση των κομμουνιστών για την δουλειά στην εργατική τάξη ήταν «δουλεύουμε όπου είναι τάξη», ενάντια στην εργατική αριστοκρατία, την συνδικαλιστική γραφειοκρατία και την κίτρινη συνδικαλιστική διεθνή του Άμστερνταμ. Προϋπόθεση γι' αυτό ήταν η ήττα των αντιλήψεων που οδηγούσαν στην απόσπαση από την εργατική τάξη και την δημιουργία «επινοημένων», «καθαρών» συνδικάτων», διαπάλη που αναπτύσσεται με τον «αριστερισμό».

Ήδη από το 2ο Συνεδριό της, η ΚΔ εκτιμούσε ότι «τα περισσότερα συνδικάτα -στον πόλεμο- αποτελούσαν μέρος του στρατιωτικού μηχανισμού της αστικής τάξης». Το 3ο Συνέδριο επαναλαμβάνει αντίστοιχες εκτιμήσεις. «Η συνδικαλιστική διεθνής του Άμστερνταμ αποτελεί σήμερα το κύριο στήριγμα του παγκόσμιου καπιταλισμού...» (ό.π., σελ. 337).

Με βάση τα παραπάνω καθόριζε τα καθήκοντα των κομμουνιστών στο εργατικό κίνημα ως εξής: «Στην περίοδο που μας έρχεται, το κύριο καθήκον όλων των κομμουνιστών είναι να διεξάγουν έναν σταθερό και ρωμαλέο αγώνα για να κατακτήσουν την πλειοψηφία των συνδικαλισμένων. Οι κομμουνιστές δεν πρέπει να αποθαρρύνονται από τις αντιδραστικές τάσεις που εκδηλώνονται σήμερα στα εργατικά συνδικάτα αλλά πρέπει να προσπαθούν να υπερνικήσουν όλη την αντίσταση και με την ενεργητική συμμετοχή τους στους καθημερινούς αγώνες να κερδίσουν τα συνδικάτα με το μέρος του κομμουνισμού» (ό.π.).

Τι σήμαινε αυτό για το 3ο Συνέδριο; Πρώτον, την ίδρυση της «Κόκκινης Συνδικαλιστικής Διεθνούς» (ΚΣΔ), η οποία ιδρύθηκε ακριβώς την περίοδο του 3ου Συνεδρίου (που αποφάσισε την τακτική του ΕΜ). Και δεύτερο, την μάχη μέσα στην εργατική τάξη (και μέσα στα μαζικά αντιδραστικά συνδικάτα) για να κερδηθούν στον επαναστατικό αγώνα, σε όλη την γραμμή του μετώπου: Στο περιεχόμενο διεκδικήσεων ώστε η αστική τάξη να φορτωθεί τα βάρη του πολέμου, στην ταξική ανασυγκρότηση με ξεπέραςμα του συντεχνιακού κατακερματισμού, την συνέχιση της παραγωγής παρά την θέληση του εργοδότη με καταλήψεις των εργοστασίων και επιβολή εργατικού ελέγχου, τις μαχητικές μορφές δράσης από απεργίες μέχρι μορφές ανταρτοπολέμου και σωμάτων αυτοάμυνας απέναντι στην ένοπλη αντεπανάσταση κ.ά.), (βλ «πρόγραμμα δράσης» που πρότεινε το 3ο Συνέδριο της ΚΔ προς την ΚΣΔ (ό.π., σελ. 338-342).

Η Κόκκινη Συνδικαλιστική Διεθνής (ΚΣΔ) δεν ήταν ο «εργατικός βραχίονας της Διεθνούς», αν και ορισμένες απολυτότητες στην σχέση ΚΣΔ και ΚΔ μπορούσαν να οδηγήσουν εκεί. Στην ΚΣΔ προσχώρησαν οργανώσεις που αντιστοιχούσαν σε 17 εκατ. εργάτες, λίγο λιγότερους από ό,τι η κίτρινη διεθνή του Άμστερνταμ. Έως και το «αναρχοσυνδικαλιστικό» ρεύμα συμμετείχε στο ιδρυτικό συνέδριο.

Η ΚΔ, που έδινε πραγματικά μάχη για την ηγεσία της εργατικής τάξης, επεδίωκε να επιδράσει στην εργατική πλειοψηφία συγκροτώντας με αυτοτελή τρόπο το ταξικό επαναστατικό ρεύμα μέσα στο εργατικό κίνημα και ταυτόχρονα αντιπάλευε με αποφασιστικότητα τις γελοιότητες των «αριστερών» που έφευγαν από τα μαζικά συνδικάτα στο όνομα των «μαζών», αλλά χωρίς αυτές.

Η λογική του ΕΜ δεν ήταν τακτική για τη «ενότητα με τον ρεφορμισμό», για ουρά της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας στο όνομα «ενότητας των συνδικάτων», οδηγία για «εισοδισμό» στα μαζικά ρεφορμιστικά ρεύματα. Ήταν το αντίθετο. Ήταν πολιτική που βάραινε το ρήγμα με αυτούς, αλλά με τρόπο και τακτική που να την καταλάβαιναν οι εργάτες, που σε επαφή με την συνείδησή τους και τον πόθο τους για ενότητα, να επιτρέψει στο επαναστατικό ρεύμα να κατακτήσει έμπρακτα την ηγεσία τους.

Η σχέση με τα ρεφορμιστικά ρεύματα

Η λογική του ΕΜ δεν ήταν μόνο μια λογική «ενότητας στην δράση», ούτε αποκλειστικά «ενότητας από τα κάτω». Αντίθετα, περιελάμβανε στο οπλοστάσιό του όλα τα όπλα και της «από τα πάνω» απεύθυνσης στα ρεφορμιστικά ρεύματα με στόχο την ενίσχυση της εργατικής ενότητας στον επαναστατικό αγώνα και την αποκάλυψη του ρόλου των ρεφορμιστών ηγετών μπροστά στις εργατικές μάζες.

Στο 3ο Συνέδριο ο ίδιος ο Λένιν αναπτύσσει ισχυρή επιχειρηματολογία υπέρ του «ανοιχτού γράμματος» που έστειλε η ΚΕ του ΕΚΚΓ προς τους εργάτες της Γερμανίας και τις ηγεσίες του Σοσιαλιστικού Κόμματος Γερμανίας (ΣΚΓ) και του Ανεξάρτητου Σοσιαλιστικού Κόμματος Γερμανίας (ΑΣΚΓ) για ενιαίο αγώνα κατά της ενισχυόμενης αντίδρασης και της επίθεσης του κεφαλαίου, σαν «υπόδειγμα πολιτικής ενέργειας» και «πρακτικής μεθόδου κατάκτησης της πλειοψηφίας της εργατικής τάξης», ενάντια στην κριτική των «αριστερών» που το κατακεραύνωναν.

Από την μια ζητούσε την διαγραφή από το Ιταλικό Σοσιαλιστικό Κόμμα των ρεφορμιστών ηγετών τύπου Τουράτι -που έπαιξαν προδοτικό ρόλο στο επαναστατικό κίνημα των συμβουλίων στην Β. Ιταλία- και επιτίετο στις κεντριστικές απόψεις που δεν ξέκοβαν μαζί τους, και από την άλλη άνοιγε μέτωπο με όσους «υπερβάλλουν στην πάλη ενάντια στον κεντρισμό», «ξεπερνάνε τα όρια» και τον έχουν «αναγάγει σε σπορ»!

Η πολιτική του ΕΜ **εμπεριέχει σαν ουσιαστικό στοιχείο** μια πολιτική απέναντι στα ρεφορμιστικά ρεύματα, που στην μεθοδολογία της ΚΔ -και συνολικά του λενινιστικού ρεύματος- υπάγονταν σε ορισμένες βασικές αρχές: **πρώτον, τον αυστηρό διαχωρισμό των επαναστατικών ρευμάτων από τα ρεφορμιστικά ρεύματα** και την συνεχή ιδεολογική διαπάλη με αυτά. **Δεύτερο, την σαφή εκτίμηση για τον ρόλο του κάθε ρεφορμιστικού ρεύματος. Τρίτον, τον συστηματικό διαχωρισμό των πιο ριζοσπαστικών από αυτά** -που μπορούσαν να συνεισφέρουν με τον τρόπο τους- **στον επαναστατικό αγώνα και την αναζήτηση συμμαχιών μαζί τους**, από τα πιο συντηρητικά που στήριζαν το καθεστώς.

Όταν μέσα στην δίνη της γερμανικής επανάστασης διασπάστηκε το ΓΣΚ σε μια ανοιχτά αστική και σε μια αντιφατική ρεφορμιστική πτέρυγα (το ΑΣΚΓ), ο Λένιν καλούσε τους κομμουνιστές «**να ψάξουν και να βρουν την κατάλληλη μορφή, για έναν συμβιβασμό...** με τα εκατοντάδες χιλιάδες μέλη αυτού του κόμματος που φεύγουν από τους Σάιντεμαν και τραβούν γρήγορα προς τον κομμουνισμό (...), που από την μια θα διευκόλυνε και θα επιτάχυνε την απαραίτητη απόλυτη συγχώνευση με αυτή την πτέρυγα και που από το άλλο μέρος δεν θα εμπόδιζε καθόλου τους κομμουνιστές να διεξάγουν τον ιδεολογικοπολιτικό τους αγώνα ενάντια στην οπορτουνιστική δεξιά πτέρυγα των Ανεξάρτητων» (Ο Αριστερισμός, σελ. 63).

Με βάση την λογική του ΕΜ πάρθηκαν μεγάλης κλίμακας πολιτικές πρωτοβουλίες όπως η «Συνδιάσκεψη

των 3 Διεθνών», ενώ στο 4ο Συνέδριο της ΚΔ η λογική του ΕΜ αναπτύχθηκε και συνδέθηκε με την προβληματική του συνθήματος της «εργατικής κυβέρνησης».

Γύρω από την καθεμία από αυτές τις επιλογές έγινε μεγάλη συζήτηση και αντιπαράθεση στο εσωτερικό του κομμουνιστικού κινήματος, όχι αδικαιολόγητη. Η αναγκαία κριτική αποτίμηση όμως όλης αυτής της εμπειρίας δεν μπορεί να μας κάνει να απορρίψουμε τον επαναστατικό της πυρήνα.

Ορισμένα συμπεράσματα για σήμερα

Όπως και όλες οι επιλογές των επαναστατικών ρευμάτων, έτσι και η λογική του Ενιαίου Μετώπου-μπορούν εύκολα να διαστρεβλωθούν, αν «βγουν έξω» από το ιστορικό πλαίσιο που τις γέννησε, οπότε γίνονται βορά στον «εκλεκτικισμό».

Υπάρχουν δυνάμεις της αριστεράς που την παράδοση αυτή την αποσιωπούν ολοκληρωτικά. Λες και δεν υπήρξε ποτέ. Η πιο χαρακτηριστική περίπτωση είναι το σημερινό ΚΚΕ. Στις ιδεολογικές αφητηρίες της πολιτικής του είναι περισσότερο τα ιδεολογικά σχήματα της 3ης περιόδου της «σταλινικής» ΚΔ, αυτό το αμάγαλα «οικονομισμού», συμβιβασμού με τις δυνάμεις του συστήματος και απόλυτου σεχταρισμού απέναντι σε κάθε εν δυνάμει σύμμαχο, ιδίως απέναντι σε αντικαπιταλιστικές και επαναστατικές τάσεις και ρεύματα.

Άλλες πολιτικές δυνάμεις, όπως η ΛΑΕ, δεν έχουν -και δεν διεκδικούν να έχουν- επαναστατική πολιτική. Ο ορίζοντάς τους φτάνει έως τις φιλολαϊκές αλλαγές στα όρια του καπιταλισμού. Οι δυνάμεις «επαναστατικής αναφοράς» στο εσωτερικό της επικαλούνται το ΕΜ για να δικαιολογήσουν την υποταγή τους σε ένα ρεφορμιστικό πρόγραμμα και μέτωπο, όπως έγινε στο παρελθόν, με τις δυνάμεις που μπήκαν στον ΣΥΡΙΖΑ ή στήριζαν το «ΠΑΣΟΚ χωρίς αυταπάτες».

Το ΝΑΡ και η ΑΝΤΑΡΣΥΑ κάνουν μια συστηματική προσπάθεια να αφομοιώσουν στις σημερινές συνθήκες τα διδάγματα της επαναστατικής τακτικής και σε αυτά τα πλαίσια και της πολιτικής του ΕΜ.

Καθορίζουν τον πολιτικό στόχο του σήμερα, την αντικαπιταλιστική ανατροπή της επίθεσης με στόχο την προσέγγιση της επανάστασης. Υπερασπίζονται σθεναρά την αυτοτέλεια της αντικαπιταλιστικής και επαναστατικής αριστεράς και την πλήρη διάκρισή τους από τα ρεφορμιστικά ρεύματα.

Παλεύουν για την **αγωνιστική ταξική ενότητα της εργατικής τάξης** στην πάλη για την ανατροπή της επίθεσης, με κάλεσμα στις μαχόμενες δυνάμεις της αριστεράς (αντικαπιταλιστικής και ρεφορμιστικής), σε **αντιπαράθεση με τον αστικοποιημένο εργοδοτικό συνδικαλισμό**. Παλεύει για την **ανεξάρτητη συγκρότηση του ταξικού ρεύματος σε όλα τα επίπεδα** (π.χ., συντονισμοί πρωτοβάθμιων σωματείων κ.ά.).

Αναζητά δρόμους συμμαχίας –με πολιτικές πρωτοβουλίες τόσο από «πάνω», όσο και «από κάτω» («πολιτικές συνεργασίες») με εκείνες τις τάσεις και τους αγωνιστές που διαφοροποιούνται και τείνουν να υπερβούν τις διαχειριστικές ρεφορμιστικές απόψεις στην προοπτική της «αναγκαίας συγχώνευσης» μαζί τους στο αντικαπιταλιστικό μέτωπο / πόλο.

Τα συμπεράσματα για το σήμερα δεν προκύπτουν αυτόματα. Η συζήτηση για το ΕΜ έχει σαν στόχο να αποκαταστήσει την «νομιμότητα» μιας μεγάλης παράδοσης χαμένης κάτω από την λήθη της μετέπειτα ήττας των επαναστατικών ιδεών ή συκοφαντημένης από δεξιές πρακτικές στο όνομά της.

Πηγή: **PRIN**